

Zorunlu Elektronik Tebligatta Delil Kaydı*

Evidence Record in Obligatory Electronic Notification

Evren KOÇ**

ÖZ

Yargı mercilerinin ve Tebligat Kanunu uyarınca tebligat yapmak zorunda olan gerçek ve tüzel kişilerin tebligat işleminin güvenli ve hızlı yapılmasında menfaatleri bulunmaktadır. Mevzuatta bulunan tebligat yolları ile tebliğ işleminin hızlı ve güvenli şekilde gerçekleştirilmesinde zorluklar bulunmakta, teknolojik gelişmelerin tebliğ işlemine adaptasyonu zorunlu bir hal almaktadır. Bu nedenle Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) merkezi bir ağ sağlayarak tebligat işlemlerinin gerçekleştirilmesine imkân tanımaktadır. Bu sistem, Kanun ve Yönetmelikle belirlenen esaslar içinde faaliyet gösterecek ve mevzuatta yer alan tebligat için özel olarak düzenlenmiş belge ve evrakların düzenlenmesine, saklanması aracılık edecektir. Tebligat Kanunu'na (TebK) uygun olarak tebliğ işlemini gerçekleştirecek olan gerçek ve tüzel kişiler işlemlerini bu sistem üzerinden gerçekleştirmek zorundadırlar. Tebligat işlemi hakkında bir ihtilafın ortaya çıkması halinde UETS'de bulunan ve dijital ortamda saklanan kayıtlar esas alınarak bir değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu nedenle Elektronik Tebligat Yönetmeliği (ETY) ile düzenlenen ve Kanun'da bulunan tebligat yollarında kullanılan evraklardan farklı olan evrakların değerlendirilmesi ve hukuki olarak tespitinin yapılması gerekmektedir. Bu evrakların başında da delil kaydı gelmektedir. Yargılamada elektronik tebligat işleminin ispatını ilgili mevzuatta düzenlenen delil kaydı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tebligat, Elektronik Tebligat, Delil Kaydı, Elektronik Tebligat Yönetmeliği, Tebliğ Mazbatası

ABSTRACT

Judicial authorities, individuals and legal persons who have to make a notification in accordance within the meaning of the Notification Law have an interest in the notification procedures safety and speediness. There are difficulties in carrying out the notification process on a fast and secure basis with the other notification met-

* Makale gönderim tarihi: 20.03.2021. Makale kabul tarihi: 16.05.2021. Evren Koç, "Zorunlu Elektronik Tebligatta Delil Kaydı", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 2021, s. 259-271; <https://doi.org/10.46547/imuhfd.2021.08.1.11>

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, E-Posta: evrenkoc@istanbul.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1379-8771>

hods regulated in the legislation, thus, adaptation of technological developments to the notification procedure becomes necessary. Therefore, the National Electronic Notification System enables the execution of notification processes by providing a central network. The National Electronic Notification System will operate within the principles determined by the Notification Law and Regulation, and will provide the arrangement and storage of documents and documents specially arranged for the notification in the legislation. Individuals and legal persons who will carry out the notification process in accordance with the Notification Law must perform their notification process through this system. In the event of a dispute about the notification process, an evaluation must be made based on the records in the National Electronic Notification System and stored in digital environment. For this reason, it is necessary to evaluate and legally determine the documents that are different from the documents regulated by the Electronic Notification Regulation and used in the notification ways in the Law. Evidence record comes first among these documents. The proof of the electronic notification process in the trial will provide the evidence record regulated in the relevant legislation. It is essential that the evidence record is arranged in accordance with the Law and Regulation. The Notification Law accepts that a limited number of individuals and legal persons are within the scope of mandatory electronic notification. In the electronic notification process, the elements of the notification process and the proof of these elements are arranged separately. In this way of notification, the proof and validity of the notification process can be provided by the record of evidence. Evidence records, that are regulated in the relevant legislation, provide the proving of electronic notification process.

Keywords: Notification, Electronic Notification, Evidence Records, Electronic Notification Regulation, Notification Report.

Giriş

01.01.2019 tarihinde yürürlüğe giren ve TebK'da değişiklik yapan düzenleme ile elektronik tebligat yolu, TebK'da yer alan düzenlemeden daha geniş ve kapsamlı bir yapıya kavuşmuş oldu. ETY'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte adli merciler ve idarî mercilerin elektronik tebligat yoluna ilişkin farklı uygulamalarda buldukları görülmektedir. Bu durumun en önemli sebebi, klasik tebligat yolu olarak tanımlayabileceğimiz posta yolu ile tebligat düzenlemesinde yer alan kural ve kavramların elektronik tebligat yolunda aynı şekilde tanımlanmamış olmasıdır. TebK'nun düzenlediği tebligat yollarında yeknesak bir uygulamanın varlığı esas alınmalıdır. Bu sebeple elektronik tebligat yolunda da tebligatın kurucu unsurlarının varlığı tespit olunmalı ve elektronik tebligatın ispatı için kullanılmalıdır. Bu çalışmamızda ilk olarak tebligat ve zorunlu tebligat kavramları iledli ve idarî yargı bakımından tebligat üzerinde durulacak, son olarak ise elektronik tebligatın zorunluluğu ve delil kaydının etkisine dair mevzuat ve içtihatlar kapsamında hukuki değerlendirmede bulunulacaktır.

I. Genel Olarak

Tebliğat, hukuki işlemlerin kanunda öngörüldüğü şekilde muhatabına veya muhatap adına kabule kanunen yetkili şahıslara yazılı olarak bildirim ve bu bildirim yapıldığının kanunda öngörüldüğü şekilde belgelendirilmesi, kısacası bildirim ve belgelendirme işlemidir¹. Tebliğat kavramı ayrıca, dava taraflarının, davayla ilgili bir işlemi öğrenebilmesi için usûlüne uygun bir biçimde yazı ile veya ilân yolu ile yapılan bir işlem olarak da tanımlanabilecektir.

Tebliğat işlemine ilişkin bu tanımlamalarda görüleceği üzere, yazılı bildirim ve belgelendirme, tebliğ işleminin iki zorunlu unsurudur. Bu iki unsurun ya da bu iki unsurdan birinin mevcut olmaması halinde “tebliğatın yokluğu” sonucu doğmuş olacaktır. TebK ve ilgili mevzuat, tebliğ işleminde gerçekleştirilmesi gereken belgelendirme unsuruna özel bir önem atfetmiştir. Tebliğat hukuku şekli bir hukuk dalı olup, sıkı şekil şartlarına tâbidir. Bu nedenle, Kanun ve Yönetmeliğin açıkça ve ayrıca düzenlemediği bir yolla tebliğat işleminin tamamlanamayacağı kabul edilmiştir. Tebliğ işlemi, sadece Kanun ve Yönetmelikte gösterilen şekil ile belgelendirilebilecektir. Yargıtay’ın kararları da bu doğrultudadır².

- 1 Baki Kuru, *Medeni Usul Hukuku El Kitabı*, Yetkin Yayınları, 2020, s. 1659; Güray Erdönmez, *Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku*, On İki Levha Yayınları, 2017, s. 487; Süha Tanrıver, *Medenî Usûl Hukuku*, Yetkin Yayınları, 2020, s. 455; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, *Medenî Usul Hukuku*, Yetkin Yayınları, 2020, s. 188; Ali Cem Budak, Varol Karaarslan, *Medeni Usul Hukuku*, 2. Bası, Adalet Yayınları, 2017, s. 117; Timuçin Muşul, *Tebliğat Hukuku*, 7. Bası, Adalet Yayınları, 2018, s. 103; Ejder Yılmaz, Çağlar Tacar, *Tebliğat Hukuku*, 6. Bası, Yetkin Yayınları, 2013, 39; Mine Akkan, “7101 sayılı Kanunla Elektronik Tebliğat Konusunda Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi”, Ed. Muhammet Özkes, *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebliğat Konularında Getirilen Yenilikler*, On İki Levha, 2018, s. 152; Ayşe Ece Acar, “Elektronik Tebliğat”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 74, S. 1, 2016, s. 160; Levent Börü, “Elektronik Tebliğat”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, S. 1, 2020, s. 187; İbrahim Özbay, “6099 Sayılı Kanun ve Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebliğat Hukukundaki Son Değişiklikler”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 1-2, 2012, s. 115.
- 2 “...tebliğat, bilgilendirme yanında, belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemidir. Bu nedenle, tebliğ ile ilgili 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümleri tamamen şeklidir. Kanunun amacı, tebliğin muhatabına ulaşması, konusu ile ilgili olarak kişilerin bilgilendirilmesi ve bu hususun belgeye bağlanmasıdır. Hâl böyle olunca, kanun hükümlerinin en ufak ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur...”; Yargıtay 22 HD, 6859/3267, 16.06.2020; “... tebliğat bilgilendirme yanında belgelendirme özelliği bulunan bir usul işlemidir. Gerek tebliğ işlemi ve gerekse tebliğ tarihi ancak yasa ve yönetmelikte emredilen şekillerle tevsik ve dolayısıyla ispat olunabilir. Bu sebeple tebliğatın usul yasaları ile ilişkisinde daima göz önünde tutulmalıdır...”, Yargıtay HGK, 11-698/1005, 03.12.2014, (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi); “... bu nedenle tebliğ ile ilgili 7201 sayılı Tebliğat Kanunu ve tüzüğü hükümleri tamamen şeklidir. Kanun ve tüzüğün amacı tebliğin muhatabına ulaşması konusu ile ilgili olarak kişilerin bilgilendirilmesi ve bu hususun belgeye bağlanmasıdır. Hal böyle olunca kanun ve tüzük hükümlerinin en ufak ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur...”, Yargıtay HGK, 21 – 869/754, 14.12.2011; Yargıtay HGK, 9-52/105, 04.03.2009, “... Kanun ve tüzüğün amacı, tebliğatın muhatabına en kısa zamanda ulaşması, konusuyla ilgili olan kişilerin bilgilendirilmesi ve bu hususların belgeye bağlanmasıdır... Kanun ve tüzüğün belirlediği şekilde yapılmamış ve belgelendirilmemiş olan tebliğatların geçerli olmaya-acağı Yargıtay içtihatlarında açıkça vurgulanmıştır. Tebliğat Kanunu ile tüzüğünde öngörülen

Yargıtay kararlarında ve doktrinde açıkça belirtildiği üzere, tebligat bir usulî işlem olup ilgili kanunda belirtilmiş somut şartlara tabi olarak gerçekleştirilmedikçe varlık kazanamayacaktır.

Kanun tarafından düzenlenmiş sürelerin tebliğe bağlı tutulması halinde, başlangıç anına esas oluşturan tebliğ tarihinin hiçbir şüpheye yer vermeyecek şekilde kesin olarak belirlenmesi gerekir. Başvuru süresinin başlangıcını belgelendiren yani tebliğ işleminin varlığını ispat edebilecek tek belge tebligat mazbatasıdır (TebK m. 23). Tebliğin varlığı, ancak tebliğ tutanağı ile ispat edilebilir. Yazılı bildirim yapılmış olmasına rağmen, yazılı bildirim yapıldığı belgelendirilmemiş (mazbata tanzim edilmemiş) ise, ortada tebliğ olarak nitelendirilebilecek bir hukukî işlem yok demektir. Tebliğin konusu ve muhatabın o tebliğ konusundan bilgi sahibi olduğunun belgelendirilmesi, ancak tebliğ mazbatası ile sağlanabilecektir. Tebliğ işleminin kurucu unsurlarından olan belgelendirme unsuru, tebliğ mazbatası ile gerçekleştirilmiş olur³.

Muhatabın tebliği aldığı tarih, tutanak üzerine şerh edilerek tebligatın muhataba yapıldığı tarih tespit edilmiş olur. Tebliğ evraklarından olan tebliğ mazbatası, Türk Medenî Kanunu (TMK) m. 7 hükmü uyarınca resmi belge niteliğine sahiptir⁴. TMK m. 7/2, resmi senetlerin doğru olmadığını ispatını, kanunda başka hüküm bulunmadıkça her hangi bir şekle bağlı tutmamıştır. Dolayısıyla tebliğ mazbatasının aksi, her türlü delille iddia ve ispat edilebilir⁵. Elektronik yolla tebligat zorunluluğunun TebK'da düzenlenmesi ile ortaya çıkan yeni tebligat sisteminde, tebliğin belgelendirme işleminin, yani ya tebliğ mazbatasının yerini hangi evrakın dolduracağıın tespiti önem taşımaktadır.

7101 sayılı Kanun ile değiştirilen TebK m. 7/a hükmünde belirtilen gerçek ve tüzel kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Bu maddede yer alan gerçek ve tüzel kişilere tebligatın elektronik yolla gerçekleştirilmesinde, TebK'nun temel prensiplerine aykırı ya da istisna bir durum getirilmiş olduğu kanaatinde değiliz. Özellikle Kanun'un "Umumi Hükümler" kısmında yer alan bu düzenleme yargılamanın hızlanması ve daha ucuz bir yargılama faaliyetinin

şekilde işlem yapılmış olmadıkça tebliğ memuru tarafından yapılan yazılı beyan onun mücerret sözünden ibaret kalır ve dolayısıyla belgelendirilmiş sayılmaz..., Yargıtay HGK, 18-100/226, 20.04.1994, Yargıtay HGK, 18-480/486, 02.06.1999; Yargıtay HGK, 12-200/187, 04.04.2007, (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi).

3 Kuru, s. 1677; Mine Akkan, "Tebliğat Hukuku Çerçevesinde Elektronik Tebligat", *Medeni Usul İcra ve İflas Hukuku Dergisi*, C. 14, S. 39, 2018, s. 49.

4 Ayşe Ece Acar, "Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminde Tutulan Delil Kayıtlarının İspat Kuvveti ve Bu Kayıtların Aksinin İleri Sürülmesi", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1, 2020, s. 81.

5 Aynı yönde Yargıtay HGK, 765/216 26.02.2019; Yargıtay 12. HD, 1130/8996, 21.10.2020; Yargıtay 12 HD, 09.05.2016; Yargıtay HGK 07.04.1982 1377/337 (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi).

gerçekleşmesini amaçlamaktadır. TebK'da yer alan tebligat yollarına, “zorunlu ve alternatif” bir yol daha eklenmiştir. Tebligat işleminin, belgelendirme ve bilgilendirme unsurlarının bu tebligat yolunda da var olduğunu kabul etmemiz gerektiği düşüncesindeyiz⁶. ETY m. 3/b, b ve m. 12 hükümleri “delil kaydı” kavramı ile tebligat işlemiyle bildirim sağlanmak istenen bilginin muhatabına ulaştığını belgeleyecek evrakı tanımlamaktadır.

Elektronik tebligatta tebliğ işleminin tutanağa bağlanması “delil kaydı” aracılığı ile sağlanmış olacaktır. Bu noktada kanaatimiz tebliğ mazbatasına ilişkin doktrin ve içtihatların, delil kaydının kendine özgü teknik detayları öncelikle göz önüne alınarak “delil kaydı”na uygulanması gerektiği yönündedir⁷. Aksinin kabulü durumunda, aynı dava dosyasında elektronik yolla tebliğ yapılması gereken gerçek ve tüzel kişilere yapılan tebligat işlemleri ile diğer tebliğ yollarına muhatap olan gerçek ve tüzel kişilere yapılan tebligat işlemlerinin ispatlanması, bunların usulsüzlük ya da yokluğunun ileri sürülebilmesi açısından birbiri ile çelişen sonuçlar doğabilecektir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 6 ile Anayasa m. 36 kapsamında adil yargılama hakkının önemli bir unsuru olan tebligat işleminin, objektif (kanunla belirlenmiş olan) hükümlerle geçerliliğinin belirlenmesi esastır. Davada tarafın ya da mahkemenin yaptığı işlemlerin tebliğ zorunluluğu, her tebliğ işleminin gerçekleşmiş olduğunun ispat edilmesini gerektirir. Elektronik tebligatta da diğer tebliğ yollarında bulunan ilke (ETY m. 4) ve esasların uygulanması gerekmektedir.

ETY m. 4/1, a uyarınca teslim, bilgilendirme ve belgelendirmenin sağlanması elektronik tebligatta uyulması gereken ilkelerdendir. Bu hükümle tespit olunacağı üzere, “belgelendirme” unsuru, elektronik tebligat sisteminde de yer almakta, bunun sonucunda da tebliğ mazbatasının yerini tutması gereken, elektronik tebligatın varlığını ispat edecek belgeye ihtiyaç bulunmaktadır.

II. Adli ve İdarî Yargı Açısından Tebligat

Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerine ait her türlü tebliğ işleri, 7201 sayılı TebK hükümlerine göre yapılır. Bu suretle yapılacak tebliğlere ait ücretler ilgililer tarafından peşin olarak ödenir (İdari Yargılama Usul Kanunu m. 60). TebK genel hükümleri (m. 1-33) ve özel hükümleri (m. 34-44) kazaî mercilerin yapacakları tebligat işlemlerinde geçerlidir. İdari Yargılama Usul Kanunu (İYUK)ve TebK hükümleri uyarınca,

⁶ Elektronik Tebligat Yönetmeliği m 4/1, b (a).

⁷ Aynı yönde bkz. Acar, Delil Kayıtları, s. 82 vd..

idari yargı organlarının tebligat işlemlerini TebK ve ilgili mevzuata sıkı suretle bağlı olarak gerçekleştirmeleri esastır. Dolayısıyla, idare mahkemesinin de diğer kazaî merciler gibi ve yukarıda zikredilen Yargıtay kararlarının da kapsadığı şekilde tebligat işlemini gerçekleştirme zorunluluğu bulunmaktadır.⁸

İdari yargıda da tarafların yapacağı işlemlere ilişkin süreler, kararın tebliği tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır. Örneğin idare mahkemesi tarafından tebliğ edilen karar metninde yer alan; *“ilgili kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 gün içinde temyiz yolu açık olmak üzere”* ibaresi, idare mahkemesi kararına karşı kanun yoluna müracaatın (temyiz süresinin) tebliğden itibaren başlayacağını hükme bağlamış olmaktadır. Bu kararın öğrenme ya da tefhimden itibaren kanun yolu süresinin başlayabileceğine dair bir ifade içermemesi ve tebliğ işleminin TebK hükümlerine tabi olduğunun sabit olması karşısında, sürenin geçerli bir tebligatla başlaması gerektiği şüphesizdir. Tebliğin yokluğu halinde ise mevcut bir tebliğ işleminin hiç gerçekleşmemiş olmasından dolayı ilgili sürenin de başlaması mümkün olmayacaktır.

TebK m 7a/1, b. 9 uyarınca baro levhasına yazılı avukatlara TebK m. 1 kapsamında tebligat yapmak zorunda olan mercilerden yapılacak tebligat işlemleri elektronik yolla yapılmak zorundadır. Elektronik tebligatın, 6099 sayılı Kanun ile getirilmesindeki ve 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikteki amaç, elektronik tebligatın kanunda açıkça ve ayrıca belirlenmiş olan tüzel kişi ve gerçek kişilere, elektronik yolla yapılmasını sağlamaktır. Böylelikle, tebligatın hızlı ve az masrafla gerçekleştirilmesi yanında Anayasa’da güvence altına alınan adil yargılanma, iddia ve savunmada bulunma ve gerektiğinde kanun yoluna başvurma haklarının korunması mümkün olacaktır. Bu durum, Kanun’daki açık düzenleme ile, idare mahkemesinin, baroya kayıtlı avukata elektronik yolla tebligat işlemini gerçekleştirmesi zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Aynı sonuç adli yargı içinde yer alan hukuk ve ceza mahkemeleri açısından da geçerlidir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 438’de tahkim yargılamasında TebK hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Tahkim yargılamasında tarafların m. 7/a’da belirtilen gerçek veya tüzel kişilerden birisi olması halinde, hakem ya da hakem heyetinin elektronik tebligat yolu ile tebligat işlemini gerçekleştirmeleri zorunludur. Ancak, madde metninde de ifade olunduğu gibi tahkim sözleşmesinde tarafların tebligat usulüne ilişkin özel bir düzenleme yapmaları hâlinde, tebligatların taraflarca belirlenmiş olan tebligat rejimine göre yapılması mümkün olacaktır.

8 Aynı yönde bkz. dn 2’de yer alan kararlar.

Elektronik tebligat işlemlerini yürütmek amacıyla Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi tarafından kurulan UETS, elektronik tebligatta da bulunması gereken unsurların gerçekleştirilmesini ve muhafaza edilmesini sağlayacaktır.

Taraf vekilliğini üstlenmiş olan avukatın elektronik tebligat sistemine kayıtlı olması ve vekilliğini üstlendiği diğer dosyalarla ilgili tebligat işlemlerinin UETS üzerinden yapıldığı vekil tarafından ortaya konulmuş olursa, TebK'dan doğan zorunlu elektronik tebligata uyulmamış olduğu ispat edilmiş ve tebligatın yokluğu halinin tespiti gerçekleşmiş olacaktır.

III. Elektronik Tebligat Zorunluluğu ve Delil Kaydının Etkisi

TebK'da tebligat yollarına ilişkin farklı düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak, TebK kapsamında tebliğ işlemini gerçekleştirilmesi gereken gerçek ve tüzel kişiler, bu yollardan herhangi birini tercih ederek tebligat işlemini tamamlayamazlar. Kanun hangi hallerde hangi tebligat yolunun tatbik edilmesi gerektiğini açıkça düzenlemektedir. Örneğin, tebligatı yapacak merci ilan eden tebligatın daha hızlı, daha az masrafla, daha az emek harcayarak gerçekleştirilebileceği düşüncesiyle posta yoluyla ya da elektronik yolla tebligat yapmaktan imtina edip ilan eden tebligat yolunu tercih edemez. Dolayısıyla, tebligatın hangi yolla yapılması gerektiği tebliğ yapacak merci açısından Kanun tarafından belirlenmiştir. Kanun'un bu tespiti doğal olarak tebligat işlemindeki belgelendirme ve bilgilendirme unsurlarına da doğrudan ve net bir şekilde tesir etmektedir.

Elektronik yolla tebligat, TebK m. 7/a uyarınca 01.01.2019 tarihinden itibaren, zorunlu tebligat yolu olarak düzenlenmiştir. TebK m. 1 ve m. 7/a kapsamında belirtilmiş olan gerçek ve tüzel kişiler zorunlu elektronik tebligat yoluna tabidir. Elektronik tebligatın ihtiyari olarak gerçekleşmesi ya da TebK'da yer alan gerçek ve tüzel kişilerin muhatabının zorunlu tebligat yoluna tabi olmaması halinde delil kaydı unsurunun niteliği belirlenmelidir. ETY'de belirlenen esasların, özellikle TebK m. 7/a kapsamındaki gerçek ve tüzel kişileri esas alması sebebi ile, zorunlu elektronik tebligata tabi olmayan gerçek ve tüzel kişilere yapılacak olan tebligatta belgelendirme unsuru önem taşımaktadır. Tebliğ yapan merci ya da gerçek kişi ile muhatabın elektronik posta hesaplarının karşılıklı olarak kayda alınması ve muhataba iletim raporunun elektronik ortamda elde edilip muhafazasının sağlanması ile belgelendirme unsurunun sağlanacağı kabul edilebilecektir. Zorunlu olmayan elektronik tebligat yolunda özel bir Kanun ve Yönetmelik düzenlemesi bulunmaması nedeniyle, delil kaydı niteliğine sahip bir elektronik verinin somut olarak tanımlanması mümkün bulunmamaktadır. Ancak tüm tebligat yollarında olduğu gibi, elektronik tebligatta da belgelendirme unsurunun eksik olması, tebligatın yokluğuna sebep

olacaktır. Tebliğ yokluğu sonucunun doğmaması, zorunlu olmayan elektronik tebligat yolunda, ancak, her tebliğ işlemine özel olarak muhataba tebliğ edilen bilginin ne olduğunu ve ne zaman tebliğin gerçekleştirildiğini içeren bir elektronik veri ile mümkün olabilecektir. Bunun sonucu olarak, TebK m. 1 ve m. 7/a göz önüne alınarak, bu yol, bu kapsama giren gerçek ve tüzel kişiler açısından tek tebligat yolu olarak kabul edilmelidir. TebK m. 11 ve m. 17 uyarınca posta yolu ile yapılan tebligatta, vekil yerine tebligat yapılacak kişinin Kanun ve Yönetmeliğe aykırı olarak belirlenmesi halinde tebliğin yokluğu sonucu doğacaktır. Ancak TebK m. 7/a hükmü ile avukata yapılacak zorunlu tebligat yolunun elektronik tebligat olması sebebiyle, mevcut tebligat işleminin “yokluğu” değil, “usulsüzlüğü” söz konusu olacaktır⁹. Kanun’un bu yöndeki düzenlemesinin emredici nitelikte olduğu açıktır. Ayrıca, TebK m. 7a/3 bu gerçek ve tüzel kişilerin tebligat işlemlerinin esasen ve zorunlu olarak elektronik yolla yapılması gerektiğini, ancak bu yolun mümkün olmaması halinde diğer yollara müracaat edileceğini düzenleyerek tebliği yapacak merciye herhangi bir tercih ya da takdir hakkı tanımamaktadır.

TebK m. 7/a, Tebligat Yönetmeliği (TebY) m. 12 ve ETY hükümleri uyarınca, mahkemeler tarafından elektronik yolla tebligat işlemini gerçekleştirme mecburiyeti bulunmaktadır. ETY m 4/1, a tebligat işleminde; teslim, bilgilendirme ve belgelendirme unsurlarının sağlanmasını ilke edindiğini kabul etmektedir. Aynı Yönetmeliğin 9. maddesi, elektronik tebligatın hazırlanmasını ve muhataba nasıl ulaştırılacağını, 10. maddesi ise muhatabın bilgilendirilmesine ilişkin hususları düzenlemektedir. Tebligat işleminin elektronik yolla yapılması gereği zorunlu olup, bu tebligata ilişkin evrakın da UETS’de “delil kayıtları” tutulması ile tamamlanabileceği Kanun tarafından düzenlenmektedir. Dolayısıyla, ETY m 12, UETS’nin elektronik tebligatın muhatabın adresine ulaşıp ulaşmadığına dair delil kayıtlarını tutacağını ve bu kayıtları tebligat çı-

9 Aynı yönde kararında Yargıtay: “...vekil adına işçisine yapılan bu tebligatta, tebliğ memuru tarafından tebligatın yapılması gereken avukatın, tevziat sırasında belirtilen adreste olup olmadığı başka bir anlatımla, muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmediği görülmekte olup, bu durumda tebliğ işlemi, 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 17. maddesi ve Yönetmeliğin 26. Maddesi hükümlerine göre yapılmadığından usulsüzdür. (HGK’nun 30.01.2013 T., 2012/6-644 E., 2013/164 K. sayılı ilamı)... baro levhasına yazılı avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Yine 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 7/a maddesinin üçüncü fıkrasında da, birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde bu kanunda belirtilen diğer usullerle tebligatın yapılacağı hüküm altına alınmıştır. O halde gerekçeli kararın ve davalı erkeğin temyiz başvuru dilekçesinin yurkarda açıklanan bilgiler ışığında öncelikli olarak elektronik posta yoluyla davacı tarafa tebliğ edilmesi, elektronik tebligatın zorunlu bir sebeple yapılmaması halinde ise bu konuda düzenlenecek tutanak ile birlikte, gerekçeli kararın ve davalı erkeğin temyiz başvuru dilekçesinin Tebligat Kanunu’nun 17. Maddesi uyarınca usulüne uygun olarak davacı tarafa tebliğ sağlanarak...” Yargıtay 2 HD, 601/1718, 02.03.2020 (Yargıtay Bilgi Bankası).

kartmaya yetkili makam ve merciye derhal ve en geç 24 saat içinde bildireceğini düzenlemektedir. Yönetmeliğin 14. maddesi de delil kayıtlarının aksi ispat edilmedikçe kesin delil sayıldığını hükme bağlamaktadır.

Tebliğat evrakı, TebK kapsamında, tebliğat mazbatası, tebliğat mazbatalı zarf ve davetiye olarak belirlenmiştir. Elektronik tebliğatın kapsamı esas alındığında, delil kaydının da tebliğat işlemine mahsus bir belge niteliğine sahip olduğu kanaatindeyiz. Elektronik ortamda düzenlenen ve muhafaza edilen bu evrak HMK m. 199’da düzenlenen belge niteliğinde değerlendirilebilecektir. Hukuki işlem ve fiillerde olduğu gibi, şekli hukuka ait işlemlerde de, işlemin varlığı ve geçerliliği, ancak Kanunda unsurları açıkça belirlenen belgeler marifetiyle sağlanabilir. ETY’de düzenlenen delil kaydı da, elektronik tebliğatın varlığını ve geçerliliğini ispat imkanı sağlayan bir belgedir. TMK m. 7 uyarınca, delil kaydı, resmi belge niteliğinde olup elektronik tebliğatın varlığını ve geçerliliğini kesin olarak ispat kabiliyetine sahiptir. Ancak, HMK m. 204 ve m. 191 hükümleri, elektronik tebliğatın varlığına ve geçerliliğine ilişkin muhalefetin ileri sürülmesine olanak tanıyan hükümlerdir. Resmi belge niteliğinde kabulü mümkün olan delil kaydının, kanaatimizce, bu evrakın yönetmelikle düzenlenmesi sebebiyle kesin kanuni karine niteliğinde değerlendirilmemesi gerekmektedir. Resmi belge ile ispatın tabi olduğu esaslar, delil kaydı açısından da geçerlidir.

Bu düzenlemelerden de anlaşıldığı üzere, TebK m. 7/a kapsamındaki gerçek ve tüzel kişilere tebliğatın elektronik yolla yapılma zorunluluğu bulunmakta, ayrıca elektronik yolla yapılan tebliğatın da Yönetmelik hükümlerinde düzenlenen delil kayıtları ile varlığının belgelendirilmesi gerekmektedir. Elektronik yolla tebliğat işleminde ayrı bir tebliğ mazbatasının düzenlenmesi kabul edilmiştir. Elektronik yolla tebliğatı belgelendirecek, yani bu tebliğat yolundaki kurucu unsurlardan belgelendirmeyi sağlayacak olan, Yönetmelik’te düzenlenmiş olan delil kayıtlarıdır¹⁰.

Elektronik tebliğatta usulsüzlük halinin, posta yolu ile tebliğata nazaran düşük bir olasılık taşıdığı farz edilse de, elektronik tebliğat yolunun uygulandığı ve özellikle ETY’nin şartlarına uyulmaması halinde “yokluk” sonucunun doğabileceği gibi “usulsüzlük” sonucunun da tespit imkânı olduğu ileri sürülebilir. TebK m. 32 ve m. 7/a/4, birlikte değerlendirildiğinde, muhataba tebliğin yapıldığı an, tebliğatın muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci gündür. Görüldüğü üzere, tebliğat işleminin muhataba iletilmesi ile tamamlandığı an TebK’da net bir şekilde belirlenmiştir. Ancak bu durum posta yolu ile tebliğatta olduğu gibi tebliğin aynı zamanda geçerli olduğunu ortaya

¹⁰ Taner Emre Yardımcı, “Yeni Elektronik Tebliğat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebliğat”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2019/3, s. 25.

koyan bir sonuç doğurmayacaktır. Elektronik tebligatta tebliğ tutanağının yerini tutacağını belirttiğimiz delil kaydı metninde yer alan ve TebK ile ETY'ne aykırılık oluşturan durumlar, usulsüz tebligat müracaatının yapılmasını engellemeyecektir.

TebK'da yer alan tüm tebligat yolları, Kanun ve Yönetmelikle çizilmiş olan ve sıkı şekil şartlarına tabi bir prosedüre sahiptir. Kaldı ki, tüm tebligat yollarına ilişkin özel belgeler yönetmelik ekinde matbu evrak olarak da düzenlenmiştir. Elektronik yolla tebligatın zorunluluk oluşturduğu hal ve durumlarda ETY hükümleri tatbik edilmek zorunda olup, tebliğ işleminin varlığı Kanun ve Yönetmelik hükümleri kapsamında tespit edilecektir. Elektronik yolla tebligatın emredici nitelikte bir düzenleme olmasına rağmen Kanunda yer alan farklı bir tebligat yoluna müracaat edilmesi durumunda, tebligat işleminin kurucu unsurlarından belgelendirme unsurunun açıkça gerçekleşmemiş olduğu belirlenecektir. Daha açık olarak ifade etmek gerekirse, elektronik tebligat yoluna uygun olarak tebligat işleminin tamamlanması için izlenecek prosedür başta TebK m. 7/a olmak üzere Yönetmelik hükümlerinde açıkça ve ayrıca belirlenmiştir. Özellikle tebligat işleminin belgelendirilmesine dair belgenin niteliği, ilgili mevzuatta “*delil kayıtları*” madde başlığı ile düzenlenmiştir. Kanun'a göre zorunlu olmasına rağmen elektronik tebligat yapılmaması ve bu doğrultuda tebligat işlemini belgelendiren belgenin de düzenlenmemiş olması, tebligat işleminin yok hükmünde olduğunu ortaya koyacaktır.

TebK m 7/a/3 ve ETY m 16; elektronik yolla tebligatın yapılamayacağı durumlarda ancak diğer usullerle tebligat yapılabileceğini düzenlemektedir. Bu hüküm uyarınca TebK hükümlerine göre tebligat yapmak ve tebligat yapılmak zorunda olan gerçek ve tüzel kişilerin elektronik tebligat işlemini gerçekleştirecek imkanı bulunmaması örneğin, sistem arızası vb. sebeplerin varlığı halinde ve özellikle bu durum gerekçelendirilerek ve belgelendirilerek zorunlu elektronik tebligat yoluna gidilmemesi mümkün olacaktır.

Delil kaydının unsurları olarak ETY m. 3 uyarınca şu hususları belirleyebiliriz:

1. Tebligatın, tebligat çıkarmaya yetkili merci ve makamdan UETS tarafından alınmış olması
2. Tebligatın, muhatabın elektronik tebligat adresine ulaşmış olması
3. Tebligatın muhatap tarafından okunduğuna ve usulen tebliğ edildiğine dair kaydın bulunması.

Bu unsurların TebK m. 23'de yer alan tebliğ mazbatasının unsurlarından, teknik açıdan ve tali olarak taşıdığı farklar haricinde tebliğ işleminin ispatını sağlama gücü açısından farkı bulunmamaktadır. Bu sebeple dava dosyasında

posta yolu ile yapılan tebligatların TebK m. 23, elektronik yolla yapılan tebligatların ise ETY’de belirlenen “*delil kaydı*” ile ispatı ya da aksinin ileri sürülmesi mümkün olacaktır.

Elektronik tebligatın alternatif ya da mahkemenin takdirine bağlı bir tebligat yolu olmadığını belirtmiştik. Bu tespitten hareketle tebligat yolunun yanlış belirlenmesi halinde de, belgelendirme ve bilgilendirme unsurlarını taşıyor olsa bile, o tebligatın yok hükmünde sayılması gerekmektedir. Örneğin, TebK m. 28 vd. hükümlerinde yer alan ilan tebligat yoluna hangi hâllerde gidilebileceği, TebK m. 2’de yer alan memur vasıtası ile tebliğ hâlleri Kanunda belirlenmiştir.

Elektronik tebligat zorunluluğunun yürürlüğe girmesinin ardından mahkemelerin yaptığı tebligat işlemlerinin yargılamanın devamını sağlamak, tebligat işlemini (kendi şartları içinde geçerli ise) ayakta tutmak amacı, Yargıtay’ın, kanaatimizce isabetli kararları ile yerinde görülmemiştir.

Mahkeme ya da dava taraflarının tebliğden itibaren başlayan süre içinde bir usulî işlem yapması gereken hallerde, ilk tespit edilmesi gereken husus, o tebligatın TebK tarafından kabul edilen tebligat yolu ile gerçekleştirilmiş olup olmadığıdır. Elektronik tebligat yapılma zorunluluğu olan kişilere bu yolla tebligatın yapılmamış olması halinde ise, tebligatın yokluğu sonucu doğacaktır. Bu durumda tebliğ işlemine bağlı süre işlemeye başlamamış olacağından, tebligatın TebK’da yer alan yolla tebliğ edilmesi halinde süre işlemeye başlayacaktır¹¹.

11 “...davacı vekiline posta yolu ile gönderilen gerekçeli kararın 08.05.2019 tarihinde usulüne uygun olarak tebliğ edildiği halde, yasal süresi içerisinde istinaf sebeplerini bildirmediği, Tebligat Kanunu 7/a maddesi uyarınca elektronik tebligat zorunlu olsa da, davacı vekilinin 23.05.2019 tarihli istinaf sebeplerini bildirdiği dilekçesinde gerekçeli karar tebliğinin usulsüzlüğünü iddia etmediğinden bahisle, borçlunun süre tutum dilekçesi dikkate alınarak yalnızca kamu düzenine aykırılık yönünden inceleme yapılarak istinaf başvurusunun esaslan reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. ... gerekçeli kararın borçlu vekiline posta yolu ile 08.05.2019 tarihinde tebliğ edildiği, gerekçeli istinaf dilekçesinin, posta yolu ile yapılan tebliğe göre 10 günlük süre geçtikten sonra 23.05.2019 tarihinde sunulduğu görülmüştür. Tebligat yapılan kişinin avukat olduğu nazara alındığında 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 7/a maddesinin birinci fıkrası tebligatın elektronik yolla yapılmasını zorunlu kılup posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan borçlu vekilinin gerekçeli istinaf isteminin süresinde olduğunun kabulü gerekir...”, Yargıtay 12 HD, 13554/18558, 28.03.2019; “... başvurunun esaslan reddine dair kararının temyiz edene posta yolu ile 6.5.2019 tarihinde tebliğ edildiği, kararın borçlu vekiline yasal süre geçtikten sonra 22.5.2019 tarihinde temyiz edildiği görülmektedir. Ancak 7201 sayılı Teb. K. m.7/a uyarınca avukatlara tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olup posta yolu ile yapılan tebligat yok hükmünde olduğundan Bölge Adliye Mahkemesi’nin başvurusunun esaslan reddine dair kararının süresinde temyiz edildiğinin kabulü gerekir...”, Yargıtay 12 HD, 1664/2546, 11.03.2020 (Yargıtay Bilgi Bankası); Ayrıca aynı yönde bkz. Yargıtay 12 HD, 1603/2247, 05.03.2020, (Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi).

Sonuç

TebK ve ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanma zorunluluğu olan dava ve işlerde e-tebligat yolu, TebK m 7/a hükmünde yer alan gerçek kişiler ve tüzel kişiler için zorunludur.

Tebliğ yapan merciin bu düzenlemeye aykırı olarak, TebKda yer alan diğer tebliğ yollarından birini kanunda yer alan şartlara uygun olarak gerçekleştirmiş olması hâlinde dahi, o tebliğ işlemi “yok” hükmünde sayılacaktır.

E-tebligatta tebliğ tutanağının yerini tutan delil kaydı metninde yer alan ve TebK ile ETY’ne aykırılık oluşturan durumlara dair usulsüz tebligat müracaatı yapılması da mümkündür.

Tebliğin varlığını ve geçerliliğini ortaya koyan, posta yolu ile tebligatta tebligatı belgelendiren tebliğ mazbatasının yerini elektronik tebligatta delil kaydı almıştır. Elektronik tebligat, delil kaydı ile belgelendirilecektir.

Elektronik tebligatın ispatını sağlayan delil kaydının Yönetmelikte belirlenen şartlara uygun olarak düzenlenmemiş ya da muhafaza edilmemiş olması halinde de tebliğin unsurlarından belgelendirme unsuru gerçekleştirilmemiş olduğundan, tebliğin yokluğu sonucuna varılması gerekecektir.

Tebliğatın varlığının ispatı ya da tebligatın yokluğunun ispatı, UETS’de muhafaza edilen delil kaydı ile sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

- Acar, Ayşe Ece, “Elektronik Tebligat”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 74, S. 1, 2016, s. 159-174 (Elektronik Tebligat).
- Acar, Ayşe Ece, “Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminde Tutulan Delil Kayıtlarının İspat Kuvveti ve Bu Kayıtların Aksinin İleri Sürülmesi”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1, 2020, s. 73-88 (Delil Kayıtları).
- Akkan, Mine, “7101 sayılı Kanunla Elektronik Tebligat Konusunda Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi”, Ed. Muhammet Özokes, *7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler*, On İki Levha, 2018, s. 149-169.
- Akkan, Mine, “Tebligat Hukuku Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, *Medeni Usul İcra ve İflas Hukuku Dergisi*, C. 14, S. 39, 2018, s. 23-89.
- Arslan, Ramazan; Yılmaz, Ejder; Taşpınar Ayvaz, Sema; Hanağası, Emel, *Medeni Usul Hukuku*, 6. Bası, Yetkin Yayınları, 2020.
- Atalı, Murat; Ermenek, İbrahim; Üçüncü, Hilal, *Tebligat Hukuku*, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Börü, Levent, “Elektronik Tebligat”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, S. 1, 2020, s. 123-225.
- Budak, Ali Cem; Karaarslan, Varol, *Medeni Usul Hukuku*, 2. Bası, Adalet Yayınları, 2017.
- Erdönmez, Güray, *Pekcamtez Usûl Medenî Usûl Hukuku*, On İki Levha Yayınları, 2017.
- Kuru, Baki, *Medeni Usul Hukuku El Kitabı*, Yetkin Yayınları, 2020.
- Muşul, Timuçin, *Tebligat Hukuku*, 7. Bası, Adalet Yayınları, 2018.
- Özbay, İbrahim, “6099 Sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 1-2, 2012, s. 115-157.
- Şener, Esat, *Hukuk Sözlüğü*, Seçkin Yayıncılık, 2001.
- Tanrıver, Süha, *Medenî Usûl Hukuku*, 3. Bası, Yetkin Yayınları, 2020.
- Yardımcı, Taner Emre, “Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2019/3, s. 1-38.
- Yılmaz, Ejder; Tacar, Çağlar, *Tebligat Hukuku*, 6. Bası, Yetkin Yayınları, 2013.

